

Spis treści

Zamiast wstępu: zbuntowani, źli, niechciani	9
1. Założenia badań własnych	15
2. Młodzież problemowa w świetle teorii resocjalizacyjnych	33
2.1. Dzieciństwo <i>versus</i> dorosłość. Studia nad adolescencją	33
2.2. Problemy młodzieży czy młodzież problemowa?	45
2.3. Nieprzystosowanie społeczne – kwestie definicyjne	49
2.4. Nieletni w perspektywie prawnokarnej	56
2.5. Ekosystemowa płaszczyzna interpretacji i analiz nieprzystosowania społecznego	62
2.6. Fenomen grup rówieśniczych w kontekście nieprzystosowania społecznego	69
2.6.1. Diady, kliki, grupy koleżeńskie jako teren rówieśniczych doświadczeń socjalizacyjnych	72
2.6.2. Grupy subkulturowe i gangi młodzieżowe	79
2.7. <i>Good Lives Model</i> jako nowa perspektywa resocjalizacyjna	89
2.7.1. Przesłanki teoretyczne	94
2.7.2. Praktyczne inspiracje	99
2.7.3. Krytyka i obrona modelu	102
3. Nieletni – rówieśnicy – środowisko	
Młodzież nieprzystosowana społecznie w świetle badań własnych	105
3.1. Perspektywa jednostkowa	105
3.1.1. Retrospektywne ujęcie problemu	105
3.1.2. Pierwsze symptomy: przywłaszczanie mienia	108
3.1.3. Pierwsze symptomy: zachowania agresywne	111
3.1.4. Pierwsze symptomy: substancje psychoaktywne	113
3.1.5. Kontekst instytucjonalny	117

3.1.6. Kontekst sytuacyjny	121
3.1.7. Próby autorefleksji	122
3.2. Perspektywa grupowa	124
3.2.1. Charakterystyka ogólna	125
3.2.2. Wiek i struktura	126
3.2.3. Formy aktywności	130
3.2.4. Reguły grupowe. Wymiar ogólny	135
3.2.4.1. Reguły dotyczące porozumiewania się w grupie	139
3.2.4.2. Reguły dotyczące relacji z płcią przeciwną	141
3.2.4.3. Reguły związane z symptomami nieprzystosowania społecznego	144
3.2.4.4. Reguły dotyczące relacji z policją	146
3.2.4.5. Presja grupy	148
3.2.5. Konflikty w grupach	151
3.2.5.1. Wymiar międzygrupowy	154
3.2.6. Relacje rówieśnicze w diadach	159
3.2.6.1. Diady bazujące na relacjach koleżeńskich	159
3.2.6.2. Diady bazujące na relacjach intymnych	163
3.3. Perspektywa środowiskowa	167
3.3.1. <i>Milieu</i>	168
3.3.2. Rodzina	172
3.3.2.1. Paradoks normalności	172
3.3.2.2. Dzieci bez rodziców	173
3.3.2.3. Wojny domowe, czyli konflikty w rodzinie	177
3.3.2.4. Relacje z rodzeństwem	179
3.3.3. Sąsiedzi	181
3.3.3.1. Konflikty z sąsiadami	184
3.3.3.2. Próby kontroli	186
3.3.4. Inni dorośli	188
3.3.4.1. Próby kontroli i interwencji	190
3.3.5. Mentoring z perspektywy nieletnich	192
3.3.6. Szkoła	198
3.3.6.1. Początki problemów	199
3.3.6.2. Wagary, czyli poza kontrolą	201
3.3.6.3. Wychowawczy impas	203
3.3.7. Nadzór kuratorski	205
3.3.7.1. Działania pozorne i niekonsekwentne	206
3.3.7.2. Rytualizm i kontrola	207
3.3.7.3. Resentyment i konflikt	208
3.3.7.4. Opieka i współpraca	210

3.3.8. Policja	211
3.3.8.1. Próby oceny	211
3.3.8.2. Modele zachowań	214
3.3.8.3. „Prawo ponad prawem”	217
3.3.8.4. W poszukiwaniu kompromisu	219
3.4. Powrót do przeszłości?	220
Koda	229
Bibliografia	249
Summary	275
Zusammenfassung	276